

Jako před komunistickou měnovou reformou

svobodny-svet.cz/jako-pred-komunistickou-menovou-reformou

30. ledna 2023

PL/MARKÉTA ŠICHTAŘOVÁ

Zastání proti ministru zemědělství Zdeňku Nekulovi se v kauze vysokých cen cukru dostalo údajným vydřiduchům obchodníkům u Markéty Šichtařové. Ta upozorňuje, jak disproporce mezi nabídkou a poptávkou v roce 1953 stejně jako dnes křivila ceny, jak umělé fixování cen tehdy a stropování dnes je křiví ještě víc, jak se na tom přizívují politici a jak málokdo chápe skutečné zdroje a kořeny onoho ekonomického problému. Neopomene přitom dodat, že cukrovarnictví je jedním z mála potravinářských sektorů, kde si musí výrobci nakupovat emisní povolenky.

Začátkem týdne zveřejnil Eurostat, že Česká republika je jedinou zemí EU, která aktuálně navyšuje své zadlužení v poměru k hrubému domácímu produktu. V loňském třetím čtvrtletí totiž v meziročním sledování navýšila poměr tohoto ukazatele z 40,4 % HDP na 45,2 % HDP, o 4,7

procentního bodu. Všechny ostatní země EU své zadlužení v poměru k HDP naopak snižovaly. Jaké to může mít vysvětlení?

Není to nic složitého. Některé země v některých obdobích začnou své ekonomiky zahrnovat „levnými penězi“ – buď že vlády začnou rozdávat velmi mnoho sociálních dávek, nebo že vlády začnou příliš přerozdělovat, nebo že centrální banka začne tisknout peníze... a tak dál.

A pokud se tohle děje po určitý čas a v příliš velkém měřítku, daná země si na to prostě zvykne – klidně si dosadíte feťáka a jeho potřebu drogy. Pokud vám lékař předepíše jednorázově na váš problém návykový lék, vy ho podle předpisu užíváte a pak vysadíte – obyčejně se závislost neobjeví. Ale pokud lék nepotřebujete, a přesto jej užíváte a ještě navíc dlouhodobě, to, co je míněno jako lék, se ve skutečnosti stane drogou a vy si rychle vytvoříte závislost.

To se přesně stalo s penězi, které se začaly sypat do oběhu v průběhu covidu u nás. Teď už všichni budou jenom řvát, že potřebují ještě víc dávek, ještě víc dotací, ještě víc levných úvěrů, ještě víc daní, ještě víc veřejných výdajů – společnost je teď takhle prostě nastavená.

Ještě nedávno vcelku převažoval optimismus, že za letošní rok nebude inflace v Česku dvouciferná. Stanjurovo ministerstvo financí v prognóze z loňského listopadu ještě počítalo pro rok 2023 s inflací ve výši 9,5 %. V tomto týdnu zveřejnilo svoji novou prognózu a podle ní má inflace celoročně činit 10,4 %. Co mohlo zhoršení prognózy způsobit? A jaké expertní odhady (ČNB, Komerční banka, ING, MMF, MF či jiné) se zpravidla nejvíce přiblíží dosažené realitě?

Skoro se mi chce říci se smíchem: Přeci naše odhady v mé **společnosti Next Finance**! Ale vážně: Odhad je vždy jen odhadem bez ohledu na to, jak rozsáhlý analytický aparát máte

k dispozici. Po téhle stránce nejrozsáhlejší analytický aparát má k dispozici Česká národní banka a její odhady také vycházejí většinou o něco lépe než odhady Ministerstva financí, ale i ona se mýlí, odhad prostě není popisem budoucnosti, jen pokusem o maximální možné přiblížení se budoucnosti... A nelze odhadnout každou nečekanou událost, která nakonec odhad posune. Prostě inflace v Česku klesá pomaleji, než by si – nejen – státní instituce přály.

Já osobně si myslím, že značná část podhodnocených odhadů týkajících se inflace byla – a stále je – způsobena tím, že někteří experti nedostatečně či chybně vnímají příčiny inflace, mají pocit, že za inflací stojí hlavně vysoká poptávka spotřebitelů a že stačí zvýšit úrokové sazby, tím tuhle poptávku zchladit, a klesne také inflace. Tak tomu ale, bohužel, není.

Ta inflace má mnohem víc kořenů. Další zdroje inflace jsou nedostatečná nabídka, prostě se málo vyrábí, nejsou díly, nejsou materiály. A ještě dalším silným zdrojem je zelená politika. To jsou věci, na které vyšší úrokové sazby v žádném případě fungovat nebudou. Proto také inflace nemůže klesat tak rychle, jak by rád věřil ten, kdo si myslí, že je inflace způsobená jenom útratami lidí.

Ministr zemědělství Zdeněk Nekula vyzval obchodní řetězce, aby vysvětlily vysoké ceny cukru na pultech českých obchodů, a chce po nich také informaci, kdy plánují snížit spotřebitelskou cenu na odpovídající a rozumnou výši. „Rozhodně nechci zasahovat do volného tržního prostředí, ale přijde mi minimálně nemorální, aby v době, kdy naše obyvatele trápí zdražování potravin a domácnosti si utahují opasky, aby supermarkety takto zvyšovaly své obchodní přírážky,“ konstatoval. Jsou jeho slova skandální, jak je hned označili obchodníci, nebo jsou naopak skandální ty ceny?

Ano, slova to skandální jsou. A mně úplně přeběhla husina, když jsem si v této souvislosti vzpomněla na jednu historickou událost:

Víte, měnová reforma v roce 1953 nespadla z nebe. Abychom pochopili příčiny měnové reformy, musíme se vcítit do tehdejší doby. Na začátku 50. let 20. století, tedy několik let po konci druhé světové války a krátce po nástupu komunistického režimu, panovala v Československu hluboká ekonomická krize. Spotřebního zboží byl na trhu nedostatek, jeho distribuce byla proto – už od válečného roku 1939 – zajišťována na přiděl, a obyvatelstvo nemělo kde realizovat svou kupní sílu. Kvůli tomu samozřejmě rostl význam černého trhu. To s sebou samozřejmě také neslo dvojí ceny. Inflace plynoucí z přetlaku peněz nad dostupným zbožím sice oficiálně neexistovala, ale prakticky se projevovala růstem cen na černém trhu.

Před roky 2021 až 2022 inflace oficiálně skoro nebyla, ale prakticky se projevovala růstem cen nemovitostí a cenných papírů. Před rokem 1929 to samé. Když se podíváme do statistik, tak třeba kilogram chleba stál v roce 1952 na vázaném trhu 8 korun, ale na volném trhu 16 korun. A v případě kostkového cukru byl ale rozdíl ještě výraznější – kilo stálo na vázaném trhu 15,70 korun, ale na volném trhu 140 korun!

Dobrá, ale proč zrovna diskuse o údajně „předraženém“ cukru ve vás spustila výstražný alarm, že připomínáte situaci z období před měnovou reformou?

Pokud hádáte, že se bojím měnové reformy, tak hádáte špatně – ta už technicky vzato vlastně cosi jako „probíhá“ právě skrze vysokou inflaci; ne, měnové reformy po vzoru roku 1953 se nyní nebojím. Ale dobře vidím analogie, vidím, jak disproporce mezi nabídkou a poptávkou v roce 1953 stejně jako dnes křivila ceny, jak umělé fixování cen tehdy a stropování dnes je křiví ještě víc, jak se na tom přizívují politici a jak málokdo chápe skutečné zdroje a kořeny onoho ekonomického problému.

Důvodem drahého cukru vskutku nejsou údajní vydřiduši obchodníci – je to zničení našeho cukrovarnictví skrze politickou regulaci. Víte například, že cukrovarnictví je jeden z mála potravinářských sektorů,

kde si musí výrobci nakupovat emisní povolenky? A ty v poslední době razantně podražily. Emisní povolenky jsou přitom produktem rádoby zelené evropské politiky. Roste také cena cukrové řepy, protože zemědělcům se zvyšují náklady na její pěstování kvůli drahým energiím, které zdražily hlavně kvůli Green Dealu. Takže souvislost mezi Green Dealem neboli polickou ideologií a cenou cukru je jasně vystopovatelná. Do toho se lidé předzásobují a tím cenu dál navyšují. A politici podporující Green Deal to samozřejmě svádějí na obchodníky.

„Před provedením výběru hotovosti nebo směnářenské služby je banka oprávněna vyžadovat informace anebo dokumenty k ověření dalšího nakládání s hotovostí,“ sděluje Komerční banka tuto informaci klientům v přehledu změn platných od března. Banky sice standardně sledují pohyb peněz na účtech klientů, ale to, že bankovní instituce může pátrat i po tom, co se člověk chystá dělat s vybranou hotovostí, si málokdo uvědomuje. Podle zákona je cílem kontrolovat zákazníky banky kvůli předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Co může následovat, pokud klient odmítne důvod sdělit? Nedostane se k uloženým penězům?

Lidé si vůbec neuvědomují, jak se nad nimi a nad hotovostí stahuje smyčka, ale za to nemohou banky, ty jsou jen povinné dodržovat směrnice Evropské unie. A EU začíná být dost hysterická ohledně hotovosti. Tvrdí, že jí jde údajně o praní špinavých peněz (a skutečně takzvané AML neboli *anti-money-laundering* je v EU enormně propracované), ale v pozadí je taky tlak na zrušení hotovosti, který povede k tomu, že stát bude mít o vašich činech 100% informace, protože každá vaše platba a lokalita, kde platíte, bude státu známa.

Zatímco ještě na začátku listopadu stála unce zlata 1648 dolarů, nyní již atakuje úroveň 1950 dolarů. I když je zlato považováno za bezpečný přístav a investoři se do něj

stahují v obavách z letošní recese v podstatné části zemí vyspělého světa, doporučujete svým klientům jeho nákup i v této době, ačkoli jeho cena tak výrazně vzrostla?

Ano, stále pro své klienty realizuji nákup zlata, cena je ještě pořád dobrá, dlouhodobě stále roste. Z opravdu dlouhodobého hlediska (v období 1970 až 2021) dosahuje průměrné tempo růstu cen zlata v dolarech (počítáno z cen na konci každého roku) téměř 11 % ročně. Průměrné tempo růstu cen zlata v dlouhém období překonalo i akciové trhy. Americký akciový index DJIA od roku 1970 v průměru rostl pouze o necelých 9 % ročně. Na jaře 2022 byla cena výrazně vyšší než dnes! A moji klienti mají o zlato pořád vysoký zájem, což zcela jasně souvisí hlavně s vysokou inflací.

Otázka v podstatě nestojí tak, zda se na tom dá vydělat. Otázka dnes stojí tak, jak se zachovat, aby ztráta z jakékoliv investice byla při aktuální inflaci co nejmenší. Pokud se podíváme do historie, tak cena zlata kvůli jeho omezené nabídce dlouhodobě roste. Stejný scénář čekám i v budoucnu. V době případné globální krize by cena pravděpodobně spíše rostla, protože zlato by se stalo alternativou k papírovým investicím. Zároveň platí, že delší investiční horizont – třeba 10 let – chrání před krátkodobou vrtkavostí cen zlata.

Celoživotní voják s minimem znalostí v jiných oblastech včetně ekonomiky bude novým českým prezidentem. Aby Petr Pavel svůj handicap vykompenzoval, obklopil se renomovanými poradci. V čem mu lidé jako Vladimír Bezděk, který v minulosti šéfoval dvěma komisím pro penzijní reformu a poté působil jako šéf pojišťovny Generali nebo Pojišťovny ČSOB, bývalý guvernér ČNB Zdeněk Tůma, David Marek, hlavní ekonom Deloitte, nebo viceprezidentka Svazu průmyslu a dopravy Milena Jabůrková – mohou být v novém úřadu nápomocní?

Vzhledem k tomu, že prezident republiky nemá v oblasti ekonomiky skoro žádné pravomoci, když nepočítám jmenování bankovní rady České národní banky, k moc věcem mu to není. Je to spíš imidžová záležitost. Už na tom výběru lidí, kterými se obklopil, je ovšem zřejmé, že ten výběr je dosti různorodý, ti lidé zastávají dosti odlišné ekonomické přístupy. Za největšího profíka mezi nimi považují Zdeňka Tůmu.

| PL

■ ■ ■ ■ ■ (10 votes, average: 5,00 out of 5)

>> Podpora

Svobodný svět nabízí všechny články zdarma. Náš provoz se však neobejde bez nezbytné finanční podpory na provoz. Pokud se Vám Svobodný svět líbí, budeme vděčni za Vaši pravidelnou pomoc. Děkujeme!

Číslo účtu: 4221012329 / 0800

>> Pravidla diskuze

Než začnete komentovat článek, přečtěte si prosím pravidla diskuze.

>> Jak poslat článek?

Chcete-li také přispět svým článkem, zašlete jej na e-mail: redakce (zavináč) svobodny-svet.cz. Pravidla jsou uvedena [zde](#).

